

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 406/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti mladistvého sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného zákonným zástupcom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Lukášom Kišeľakom, advokátska kancelária, Weberova 8, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7To/56/2022-1409 z 29. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7To/56/2022-1409 z 29. septembra 2022. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 500 eur a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ má v trestnom konaní vedenom Okresným súdom Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) proti obžalovanému [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] pod sp. zn. 2T/123/2020 procesné postavenie poškodeného. Rozsudkom z 22. marca 2022 bol obžalovaný uznaný vinným zo spáchania pokračovacieho zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 a ods. 2 písm. a) a b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) a § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, za ktorý mu bol uložený trest odňatia slobody

vo výmere 54 mesiacov so zaradením na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň bol obžalovanému uložený trest zákazu činnosti – vykonávať pedagogickú, športovú, trénerskú, pracovnú a akúkoľvek obdobnú činnosť spojenú s dozorom, dohľadom alebo akoukoľvek starostlivosťou a kontaktom s maloletými chlapcami v trvaní 7 rokov. Obžalovanému bolo uložené aj sexuologické ochranné liečenie ambulantnou formou.

3. Okresný súd označeným rozsudkom zároveň priznal sťažovateľovi náhradu škody z titulu bolestného v sume 607,80 eur a z titulu nemajetkovej ujmy v sume 1 000 eur. So zvyškom nároku na náhradu škody odkázal sťažovateľa (a ďalších poškodených) na civilný proces.

4. Proti prvostupňovému rozsudku podali odvolanie príslušný prokurátor a obžalovaný proti výroku o treste a všetci poškodení proti výroku o náhrade škody – nemajetkovej ujmy, pokiaľ išlo o určenie jej výšky. Krajský súd o podaných odvolaniach rozhodol uznesením č. k. 7To/56/2022-1409 z 29. septembra 2022 tak, že na ich základe rozsudok okresného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku zrušil a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vrátil vec súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ je presvedčený, že napadnutým uznesením krajského súdu z 29. septembra 2022 došlo k neprípustnému zásahu do jeho základných práv, pretože týmto rozhodnutím odvolací súd zrušil celý rozsudok okresného súdu, a to vrátane právoplatného výroku o povinnosti obžalovaného nahradiť sťažovateľovi škodu ako bolestné v sume 607,80 eur, proti ktorému však odvolanie nebolo (nikým) podané. Rovnako nebol riadnym opravným prostriedkom napadnutý ani výrok o vine obžalovaného, ktorý tvoril podklad na rozhodnutie o náhrade škody (bolestného) spôsobenej sťažovateľovi trestným činom, ale ani ďalšie výroky týkajúce sa uloženia ochranného liečenia a náhrady škody vzniknutej príslušnej zdravotnej poisťovni z dôvodu vynaložených nákladov.

6. Podľa názoru sťažovateľa napadnuté uznesenie nemá zákonný podklad, keďže krajskému súdu neprináležalo zrušovať prvostupňový rozsudok v časti výrokov, ktoré nadobudli právoplatnosť z dôvodu, že proti nim nebolo prípustné odvolanie (výrok o vine po prijatí vyhlásenia obžalovaného, že je vinný), ako aj z dôvodu, že neboli včas napadnuté riadnym opravným prostriedkom (výrok o povinnosti obžalovaného nahradiť poškodenému sťažovateľovi škodu z titulu bolestného). Preto krajský súd nemohol rozhodnúť o zrušení rozsudku okresného súdu v celom rozsahu.

7. Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd neuviedol žiadne úvahy, ktorými sa pri svojom rozhodovaní spravoval a ani žiadne príslušné ustanovenia zákona, na základe ktorých právoplatné výroky rozsudku okresného súdu zrušil. Jeho rozhodnutie považuje sťažovateľ za arbitrárne, z pohľadu hodnotenia dôvodnosti nepreskúmateľné, a preto nezákonné, nedávajúce náležitú odpoveď na všetky trestnoprávne relevantné otázky podstatné pre posúdenie zákonnosti zrušenia „*právoplatne judikovaného nároku na náhradu škody titulom bolestného a právoplatného výroku o vine obžalovaného*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu č. k. 7To/56/2022-1409 z 29. septembra 2022, ku ktorému malo dôjsť nezákonným zrušením prvostupňového rozsudku ako celku, teda aj v častiach – výrokoch, ktoré neboli alebo ani nemohli byť napadnuté riadnym opravným prostriedkom.

9. Ústavný súd v prvom rade považuje za nevyhnuté poukázať na osobitosť prerokúvanej veci, ktorou je skutočnosť, že predmetom ústavnej sťažnosti je požadovaný prieskum zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu, po ktorom konanie na všeobecných súdoch ďalej pokračovalo (pokračuje). V danom prípade teda nejde o konečné rozhodnutie, ktorého dôsledkom by bolo právoplatné skončenie veci. Sťažovateľ sa teda usiluje o zrušenie kasácie.

10. Napriek racionalite a logickosti sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovieť nemohol, a to vzhľadom na svoju judikatúru, podľa ktorej predpokladom záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a v tomto prípade aj s tým spojené, resp. od ich porušenia odvodené porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu), je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami (I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 105/09).

11. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd zaručených ústavou, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (t. j. aj všeobecných súdov). Ústavný súd zdôrazňuje, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmania právoplatne skončených vecí (IV. ÚS 187/09, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Základné právo na súdnu ochranu je totiž „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie bude ako celok spravodlivé (aj v tomto prípade), závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. V bodoch 10 a 11 formulovaný a postupne sa stabilizujúci názor ústavného súdu (napr. aj vo veciach sp. zn. II. ÚS 285/2010, II. ÚS 387/2010, III. ÚS 508/2011) si pri rozhodovaní

o predloženej sťažnosti vyžaduje, aby ústavný súd skúmal, či právny názor vyslovený krajským súdom v napadnutom rozhodnutí kladie v celej jeho šírke na ďalšie rozhodovanie o sťažovateľovej veci záväzné požiadavky vedúce k porušeniu označených práv, ktoré by pri prípadnom neskoršom ústavno-súdnom prieskume meritórneho rozhodnutia už neboli odstrániteľné (m. m. II. ÚS 525/2018, IV. ÚS 37/2020).

13. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným orgánom verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

14. Ústavný súd už v minulosti v obdobných veciach odmietol ústavnú sťažnosť proti kasačnému rozhodnutiu súdu, kde vyslovil názor, že ústavná sťažnosť je v danej situácii podaná predčasne, keďže v takýchto prípadoch má sťažovateľ možnosť v ďalšom štádiu konania pred všeobecným súdom uplatniť ochranu označených práv aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany práv, ktorých porušenie namieta vo svojej ústavnej sťažnosti (m. m. III. ÚS 38/2013, I. ÚS 167/2012, I. ÚS 214/2014, III. ÚS 251/2018). Samozrejme, uvedený právny názor neplatí absolútne a ústavný súd už preskúmaval aj zrušujúce rozhodnutia (pozri II. ÚS 439/2015, II. ÚS 398/08). K tomu je však potrebné uviesť, že k zrušeniu zrušujúceho rozhodnutia dochádza iba v tom prípade, keď dôvody pre tento krok sú natoľko závažné, že sa blížia zmätočným záťažiam, a tak znehodnocujú ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 6/2018, I. ÚS 443/2019).

15. Predmetná vec sťažovateľa však nie je takou, pri ktorej by prichádzal do úvahy dôvod kasácie, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, s ktorým sa ústavný súd oboznámil, nijako nevyplýva a nemožno to odvodiť ani z iných okolností danej trestnej veci, že by okresný súd bol krajským súdom ako súdom nadriadeným záväzne „inštruovaný“, aby v otázke, ktorá je z pohľadu námietok sťažovateľa kľúčovou (priznanie mu náhrady škody z titulu bolestného v sume 607,80 eur), v následnom rozsudku musel/mal rozhodnúť inak ako v už zrušenom prvostupňovom rozhodnutí (ktoré bolo evidentne v súlade s predstavami a požiadavkami sťažovateľa), resp. že by budúce rozhodnutie malo akokoľvek v tejto otázke vyznieť v neprospech sťažovateľa. Je tak zrejmé, že v tomto prípade absentujú relevantné signály, ktoré by predznamenávali negatívny dopad napadnutého rozhodnutia pre sťažovateľa vo výsledku trestného konania ako takého.

16. V konečnom dôsledku o tomto závere svedčí aj medzičasom vydaný ďalší prvostupňový rozsudok č. k. 2T/123/2020-1591 z 28. februára 2023, ktorým okresný súd podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť škodu poškodenému sťažovateľovi z titulu bolestného v sume 607,80 eur.

17. Ako už bolo spomenuté, napadnuté uznesenie krajského súdu nie je, resp. nebolo konečným rozhodnutím, ale rozhodnutím, ktorým sa vec vrátila na opätovné prejednanie a rozhodnutie prvostupňovému súdu, čím dáva sťažovateľovi možnosť naďalej (a opätovne) uplatniť ochranu

svojich práv ako poškodeného subjektu v prebiehajúcom trestnom konaní, a to aj v rámci opravných prostriedkov proti rozhodnutiu vo veci samej.

18. Namietané uznesenie krajského súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto uznesením spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016, IV. ÚS 37/2020, I. ÚS 281/2023). Sťažovateľ však takýto argument vo svojej ústavnej sťažnosti jednoducho nepredniesol a navyše v danej veci nejde o taký prípad, pretože v uvedenom smere môže svoju ochranu v stále prebiehajúcom trestnom konaní uplatniť.

19. Hodnotiac okolnosti danej veci, ústavný súd dospel k záveru, že je neprípustné, aby v tejto fáze vstupoval do prebiehajúceho trestného konania v predmetnej trestnej veci a predčasne si tak uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Sťažovateľ sa s prípadnou ústavnou sťažnosťou bude môcť na ústavný súd obrátiť až vo fáze právoplatného skončenia meritórneho konania.

20. Ústavný súd si je vedomý aj tej skutočnosti, že ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu nebude môcť byť v budúcnosti predmetom formálnej kasácie (čoho sa sťažovateľ ústavnou sťažnosťou domáha), avšak v ďalšom priebehu trestného konania v prípade zistenia nesprávnosti jeho záverov (napr. aj s následkom zásahu do základných práv a slobôd sťažovateľa) budú môcť byť jeho účinky eliminované, a to je v tejto chvíli z hľadiska požadovanej materiálnej ochrany základných práv sťažovateľa podstatné.

21. Na základe uvedeného, rešpektujúc princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol, keďže na jej prerokovanie nemá právomoc.

22. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 18. júla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu